

Izdaja Zavod za gospodarsko propagando - Domžale, Ljubljanska 92 - Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik Milan Flerin - Izhaja vsakega 25. v mesecu - Žiro račun 600-20/602-6 - Cena 20 dinariev - Tiska tiskarna Toneta Tomšiča v Ljubljani

Občinski poročevalec

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE DOMŽALE

Pred VIII. kongresom Zveze komunistov Jugoslavije Predkongresna aktivnost v občini

Bližajoči se VIII. kongres ZKJ, ki bo za nadaljnje obdobje našega političnega in družbenega razvoja začrtal jasno pot in dal konkretne smernice in navodila za akcijo, je tudi v organizacijah ZK v občini sprožil živahno aktivnost, ki se odraža v vse pogostejših razpravah o predlogu sprememb in dopolnitev statuta ZKJ, ob tem pa se obravnavajo tudi vsi drugi problemi, ki so ali ki nastajajo v občini, v gospodarskih in drugih organizacijah ter v konkretni politiki občinske skupščine. Te razprave niso zajele samo članov ZK, ampak so mobilizirale tudi mnoge druge občane tako, da je obdobje pred kongresom ZKJ povzročilo vsesplošno aktivnost, da ljudje v svojih razpravah zavzemajo kritično stališče do splošne politike v občini v pretečenem obdobju, da dajejo sugestije in predloge in da z veliko zainteresiranostjo pričakujejo sklepe VIII. kongresa, ki naj bi bili vsem občanom in vsem organom vodilo za še bolj poglobljeno in še bolj načrtno in sistematično delo v bodoče.

Ob takšnem vzdušju je prav, da se vsi skupaj z obnovljenimi silami lotimo problemov, ki so ali ki nastajajo in da že sedaj našo akcijo postavimo dovolj široko. To se pravi, da jo postavimo tako, da bomo imeli vsi skupaj ob razpravah pred seboj dejansko bistvene probleme in poskušali tudi delovati na tistih vozliščih naših družbenih odnosov, dogajanj in življenja, ki dejansko predstavljajo bistvo in osnovo vsega.

To pa so naslednja področja:

1. problemi, neposredno povezani z našim gospodarskim stanjem, z gospodarskim sistemom, z našimi dosedanjimi in bodočimi ukrepi s tem v zvezi in pa načrtnost in perspektivnost v vseh akcijah,

2. pravilen odnos do intelektualnega dela, do kulturno-političnih problemov, do problemov, ki se pojavljajo na področju kulture, prosvete, izobra-

ževanja na sploh in šolstva, tj. odnos do tako imenovanih klasičnih intelektualnih poklicev,

3. razvoj, utrditev in okrepitev samoupravnih organizmov od SZDL pa sindikata, delavskih svetov in do občinske skupščine ter

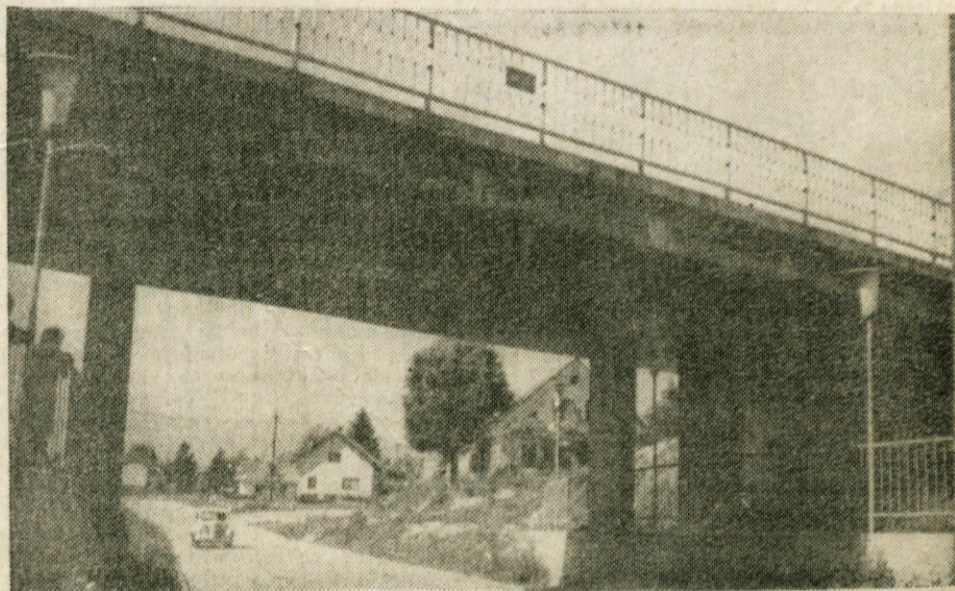
4. notranji odnosi, organizacijske oblike, metode dela in naloge organizacije ZK v družbenih organizacijah in na terenu.

V dosedanji razpravi so bila obravnavana predvsem tista področja, kjer se pojavljajo različni nerešeni problemi, kjer smo ugotavljali pomanjkljivosti, manj pa je bilo prikazovanja in obravnavanja uspehov, ki so bili doseženi v obravnavanem obdobju in ki jih tudi ni malo. Nikdar npr. še ni bila izvršena tako korenita decentralizacija materialnih sredstev kot prav v zadnjem času. Odpadel je davek na izredni dohodek, v mnogih vejah gospodarske dejavnosti so odpadli različni prispevki, prometni davek se je v mnogih panogah znižal itd., gospo-

darske organizacije in njihovi organi samoupravljanja so pričeli razpolagati z mnogo večjimi sredstvi kot kdajkoli doslej. Ob vseh teh dejstvih res ne bi bilo prav, da bi mi vsi skupaj postali žrtve zaostale prakticistične potrošniške mentalitete, ki je sposobna zaradi nekaj sto dinarjev negirati vse ostale, mnogo pomembnejše rezultate, ki so bili doseženi. To še posebno zaradi tega, ker podatki kažejo, da so se tudi osebni dohodki v zadnjem obdobju močno dvignili, da je bil povprečni dohodek v občini v mesecu septembru že preko 45.000 din na zaposlenega ali za nad 6000 din več kot pred letom dni in da so realna predvidevanja, da se bo ta do konca leta povisal najmanj na 50.000 din.

Zakaj bi o teh doseženih uspehih molčali! To so dejstva. Kadar razpravljamo na široko o vseh problemih okolja, v katerem živimo, razpravljajmo o slabih in dobrih straneh!

Tudi naša proizvodnja kljub nekaterim problemom in težavam nenehno

Moderna arhitektura in še neurejeno okolje — Podvoz na Kamniški cesti v Domžalah

raste. V letošnjem letu je za približno 16 % višja od lanske. Res je, da vedno odločnejše vključevanje našega gospodarstva v mednarodno menjavo prinaša za nekatera podjetja tudi nerešljive probleme in da bo določeno število delovnih organizacij prišlo v krizo. To pa je tudi edina pot, in edini izhod iz ekstenzivnega gospodarjenja, kateremu v naših pogojih ni več mesta. Blagovno-tržni odnosi morajo biti osnovno gibalno našega gospodarjenja in poti nazaj k dirigiranemu planiranju ni! Treba se bo tudi že kaj kmalu sprijazniti s tem, da ne bo vedno mogoče nizke produktivnosti in slabe organizacije dela v podjetjih reševati z neprestanim dvigom cen in doseganjem nesorazmerno visokih profitov, 30—40 %. Tak odnos do družbe in do potrošnika kaže popolno nerazumevanje naše splošne gospodar-

ske politike. Tudi ni prav, da doma kar naprej kritiziramo poviševanje cen določenim proizvodom, istočasno pa v podjetjih zagovarjamo tako politiko. To je načelna, idejna nejasnost! Tega pa si danes ne moremo več privoščiti!

Teh in še mnogo drugih problemov so se dotaknili diskutanti na sestankih, na katerih je bilo govora o pomenu in važnosti VIII. kongresa ZKJ za naš nadaljnji razvoj. Seveda je bilo mnogo razprav tudi o predlogu sprememb in dopolnitev statuta ZKJ, ki je sedaj v razpravi.

Vsi so se strinjali v tem, da je občina zaradi njene funkcije z vsemi svojimi družbenimi subjekti dejansko osnovna celica našega družbeno ekonomskega sistema in da komuna predstavlja tisto dinamično družbeno eko-

nomsko skupnost delovnih ljudi, ki bi se morala odražati tudi v statutu ZK in njegovem nadaljnjem prilagajanju objektivni stvarnosti. S statutom je potrebno omogočiti, da bi se skozi vsakodnevno prakso in potrebe na področju komune, kjer se prepletajo vsa najrazličnejša protislovja, terjajo reševanje, s tem pa tudi angažiranje komunistov, razširjalo in razvijalo bogastvo čim bolj adekvatnih oblik povezovanja članov ZK z vsakodnevno prakso za njihov čim večji progresivni vpliv na družbena gibanja v komuni.

Razprava, kjer se v osnovnih organizacijah ZK in po raznih aktivih obravnavajo najrazličnejša vprašanja, pomembna za nadaljnjo smer razvoja ekonomskih in družbenih odnosov v komuni, še traja. O rezultatih bomo poročali.

Črna gradnja stanovanjskih hiš v občini Domžale

Ce potujemo po naši občini, nam vedno bolj pada v oči obsežna gradbena dejavnost individualnih graditeljev stanovanjskih hišic. Nekje že na prvi pogled lahko ugotovimo, da se izvaja gradnja po določenem načrtu, drugod pa stoji stanovanjska hiša sredi njive ali na rahu gozda, daleč proč od vsakega organiziranega naselja.

Večina teh samotno stoječih hišic se gradi brez vsake odobrene dokumentacije — na črno, zato so dobili naziv črne gradnje. Po nepopolnih podatkih, s katerimi razpolaga gradbeni inšpektor občine, je teh hišic v gradnji 38 v raznih gradbenih fazah. Evidentirane črne gradnje grade zasebniki, ki na tak način rešujejo svoj stanovanjski problem ali pa

hočejo zadovoljiti svojo potrebo po letni hišici. Vzroki za črne gradnje so urbanističnega, ekonomskega in sociološkega izvora.

V naši občini imamo 6 gradbenih okolišev, ki so bili določeni na podlagi zakona o uporabi zemljišč v gradbene namene. V okviru teh gradbenih okolišev, bi morale biti določene zemljiške površine tudi za individualno stanovanjsko gradnjo. Gradbeni okoliši so bili določeni zato, da se gradnja omeji samo na določena naselja, obvarujejo kmetijske površine pred stihijsko zazidavo in pospeši urbanizacija občine.

Koliko je bila ta naloga izvršena, je razvidno iz naslednje razpredelnice:

Leto	Izdanih gradbenih dovoljenj v zazidalnem okolišu	Rešenih vlog za gradnjo izven zazidalnega okoliša	Od tega	
			pozitivno	negativno
1960	27	27	16	11
1961	76	65	61	4
1962	86	95	14	81
1963	79	70	27	43
1964	80	39	21	18
Skupaj	357	296	139	157

Pritisk za gradnjo izven gradbenih okolišev po zaostitvi v pogledu izdaje izjemnih dovoljenj in po uvedbi urbanistične inšpekcije delno popušča, kar je razvidno iz razpredelnice. Faza določitve gradbenih okolišev je bila v naši občini pravočasno in razmeroma dobro opravljena. Zaradi nezadostnih finančnih sredstev in zaradi prezaposlenosti projektnih organizacij pa niso bili v celoti ustvarjeni urbanistični pogoji, ki bi usmerjali individualne graditelje na gradnjo v gradbenih okoliših.

Tudi vprašanju priprave ustrezne urbanistične dokumentacije za ureditev gradbenih okolišev se iz zgoraj navedenih razlogov nismo mogli posvetiti tako, kakor bi bilo potrebno. Zato tudi ne morejo dati pristojni organi proslcem hitro in pod ustreznimi pogoji na razpolago gradbenih zemljišč v gradbenih okoliših, da bi tu gradili. Zasebne graditelje usmerjajo na zemljišča izven gradbenih

okolišev in kolikor ne dobe izjemnega dovoljenja, začno izvajati gradbena dela brez vsake dokumentacije.

Pomembni so tudi ekonomski momenti, ki navidezno pocenjujejo stanovanjsko gradnjo izven gradbenih okolišev, posebno pa še črna gradnja. Mnogi graditelji dobe ali pa so podedovali od svojcev zemljiške površine za gradnjo svoje hišice s čimer jim odpadejo stroški za odkup ali odškodnino za zemljišče. Kolikor pa morajo zemljišče plačati, je znatno cenejše kakor v gradbenem okolišu, posebno če zemljišča niso nacionalizirana.

Za gradnjo izven gradbenega okoliša, posebno za črne gradnje, ne plačujejo graditelji nobenega prispevka k stroškom za pripravo in ureditev gradbenih zemljišč, ker ga lahko občinska skupščina predpiše samo za objekte, ki se grade v gradbenih okoliših.

Nadaljnji prihranek dosežejo črni graditelji s tem, da nimajo nobenih, ali pa

samo minimalne stroške s tehnično dokumentacijo in z upravnim postopkom, ki je vezan z njeno potrditvijo. V zvezi s tem bi omenil, da je včasih postopek, ki je vezan s pridobitvijo vseh potrebnih dovoljenj, zelo dolgotrajen in se mnogi graditelji raje odločijo za kršenje cele vrste zakonskih predpisov, kakor pa da gredo po predpisani dolgi in težavni poti.

Zelo pomembni so tudi socialni in sociološki razlogi, ki navajajo naše državljanke k črni gradnji. Mnogi med njimi so proletarci ali socialno šibko stoječi, ki ne morejo drugače rešiti svojega stanovanjskega problema, čeprav so zaposleni v eni ali drugi veji gospodarstva. Vendar pa njih pomen za gospodarsko organizacijo ni tolikšen, da bi reševali njihovo stanovanjsko vprašanje tako hitro, kakor bi si oni želeli, ker si hočejo ustvariti družino ali pa se morajo odseliti s svojega doma iz drugih razlogov. Mnogokrat igrajo v odločitvi graditeljev za črno gradnjo veliko vlogo elementi kot so: navezanost na lastno zemljo in svojece, ki žive v bližini, nelagodnost v odnosih do

Dva stanovanjska stolpčiča na Kamniški cesti sta že pod streho

bivših lastnikov zemljišč, ki so bila nacionalizirana, razlaščenjena in so postala družbena lastnina ter naj bi bila njim dodeljena za gradbeno zemljišče. Ker dobe graditelji na črno od svojcev ali si kupijo poljedelska zemljišča po nizki ceni v površinah do 1000 m² in več, si lahko ustvarijo pomemben vir postranskih dohodkov z obdelavo tega zemljišča.

To so glavni motivi, ki navajajo občane, da se odločijo za gradnjo brez dokumentacije in brez gradbenega dovoljenja in s tem kršijo osnovne norme naše gradbene in zazidalne politike, posebno v primerih, da zahtevi prisilca iz kakršnegakoli razloga ni bilo ugodeno. Takrat se posamezniki odločijo za nelegalno črno gradnjo in pri tem ne upoštevajo ekonomske škode, ki jo bodo zaradi svoje odločitve utrpeli sami v času življenjske dobe hiše, še manj pa, da bi se ozirali na škodo, ki jo povzročajo skupnosti.

Črne gradnje navadno rastejo na lokacijah, ki so oddaljene od mestnih nase-

lij, kjer so graditelji zaposleni, kamor hodijo otroci v šolo, obiskujejo zdravstvene in druge ustanove ter si nabavljajo svojo dnevno oskrbo. Stroški za dnevne prevoze na delo in po drugih opravkih lahko znesejo v dobi trajanja hiše več, kakor je njena vrednost, poleg tega pa izgubljajo svoj prosti čas, ki bi ga lahko uporabili za rekreacijo ali drugače. Normalno je črna gradnja slabe kvalitete, tako v gradbenem kot v higienskem pogledu ter zastarele funkcionalnosti, kar zahteva večje vzdrževalne stroške in z dvigom življenjskega standarda postane vzrok za nezadovoljstvo zaradi slabe uporabnosti stanovanja. Znatno je graditelj na črno oškodovan s tem, ker ne more biti oproščen plačevanja hišnine za prvih 25 let starosti hiše, ker se ne more izkazati pred finančnimi organi z odobreno gradbeno dokumentacijo. Če bi graditelji na črno premislili in upoštevali pred svojo odločitvijo samo ta dejstva, se verjetno ne bi odločili za tako gradnjo.

Se pomembnejša pa je škoda, ki jo utrpeli prej ali slej vsa naša skupnost. S črno gradnjo se kvari izgled naše pokrajine, ki je znana po svojih turističnih ambientih in to doma ter po svetu.

S črno gradnjo se ustvarjajo dodatni prometni problemi, posebno, če se širi ob cestah. Kmalu namreč zahtevajo črni graditelji še ureditev komunalnih naprav, ki so zaradi neracionalne izrabe zemljišč in gostote zazidave tako drage, da jih občinska skupščina ne more zgraditi. To pa povzroča med prizadetimi nezadovoljstvo, ki počasi prerašča v politični problem.

Iz nanizanih napak in ugotovitev bo občinska skupščina sprejela ustrezne zaključke, med katerimi bodo tudi represivni ukrepi, ki bodo zahtevali porušitev nelegalno zgrajenega objekta, da se tako doseže spoštovanje splošno priznanih urbanističnih načel, ki so zajeta v naši urbanistični in gradbeni zakonodaji in obvaruje skupnost in posameznika pred veliko škodo.

In še en glas o črnih gradnjah

Tovariš urednik!

Problem, o katerem že dolgo razmišljam, so črne gradnje oziroma gradnje brez dovoljenja v naši občini. Slišal sem že o več takšnih primerih v naši občini in tudi o tem, da je oddelek za gradbene in komunalne zadeve občinske uprave vedel zanje, vendar da ni nič pokrenil. Mislil sem, da gre le za prazne govorce. Prepričan sem bil, da naši oblastveni in upravni organi skrbno pazijo na to, da se zakoni spoštujejo in da ostro nastopajo proti vsem, ki jih kršijo. Da temu ni tako, naj vam povem o naslednjem konkretnem primeru:

V Mengšu je bila ob Proletarski ulici velika in lepa parcela tudi po urbanističnem načrtu določena za otroški vrtec. Ne bom izgubljal besed, da je takšen vrtec za naš industrijski kraj nujno potreben. Tudi lokacija zanj je bila na omejenih parceli dobro izbrana, ker ustreza vsem sedanjim zahtevam; v bližini raste novi del Mengša, blizu je šola in okoli stavbe bi bilo dovolj prostora za naše najmlajše občane. O tem smo razpravljali že na nekem sestanku v začetku junija letos. Toda komaj dobrih 14 dni zatem je začel neki privatnik brez kakršnega koli lokacijskega odobrenja in gradbenega dovoljenja graditi hišo prav na parceli, ki smo jo rezervirali za otroški vrtec. O tem je takoj zvedel oddelek za gradbene in komunalne zadeve občinske uprave in res poslal tjakaj svojega uslužbenca, ki je prepovedal nadaljnjo gradnjo. Toda zgodilo se ni nič: privatnik je gradil hišo naprej in danes je hiša pod streho. Slišal sem, da je bil graditelj upravno kaznovan z denarno kaznijo 20.000 din, toda vsi vemo, da takšna kazen danes prav malo pomeni. Vsak graditelj bi jo mirne duše plačal in potem

gradil brez dovoljenja naprej. Prav ob isti Proletarski ulici je danes že pod streho hiša, ki jo je neki drug privatnik zgradil ravno tako brez lokacijskega in gradbenega odobrenja. Torej v isti ulici kar dve črni gradnji v enem letu, in to kljub vednosti občinske uprave.

Verjetno je v naši občini kar precej takšnih črnih gradenj. Praksa postavljanja hiš brez dovoljenja se torej širi. Zakaj pa se ne bi! Plačam 20.000 din denarne kazni in potem lahko mirno gradiš naprej. Zakaj pravzaprav določamo zazidalne okolišnice in zakaj pravzaprav daje občina težke stotisočake za izdelavo urbanističnih načrtov, če pa se nam vse urbanistične zasnove zaradi črnih gradenj sproti podirajo? Do nekaterih stvari in do nekaterih občanov smo tako zelo strogi, zahtevamo od njih, da natančno izpolnjujejo naše predpise, do drugih pa smo tako zelo popustljivi! Po drugi strani pa je res, da so črne gradnje rezultat počasne izdelave urbanističnih zasnov in načrtov, zaradi česar morajo občani leta in leta čakati na lokacijsko odobrenje in gradbeno dovoljenje. Menim, da je v tem krivda naše občinske uprave. Morala bi hitro reševati gradbene probleme, ki so iz dueva v dan bolj pereči, toda po drugi plati bi vendarle morala varovati zakonitost in ostro nastopati proti kršiteljem gradbenih predpisov. Zivimo v urejeni pravni državi, kjer mora zakonitost zavzemati prvo mesto.

Vse preveč se zadovoljujemo le z izrekanjem neznatnih upravnih kazni proti kršiteljem gradbenih predpisov. Nikoli pa ne posežemo po najhujšem ukrepu, ki ga predvidevajo zakoniti predpisi, to je, da bi objekt, ki se gradi brez dovoljenja, porušili. Če hočemo sedanjo gradbeno anarhijo odpraviti, bomo morali poseči po tem

najhujšem ukrepu. Če bi občinska uprava takoj, ko zve, da kdo gradi brez dovoljenja, odredila in seveda tudi izvršila porušenje začetnih gradbenih del ter takšne primere tudi javno objavila, bi po mojem mnenju občane kaj hitro prisilila h gradbeni disciplini. Samo tako bomo zatrli gradbeno samovoljvo nekaterih občanov. Včasih je potrebna taka ostrina, kajti sicer začno nekateri popustljivost izrabljati.

Rad bi vedel, kaj misli od-

delek za gradbene in komunalne zadeve občinske uprave o črnih gradnjah. Kakšno stališče zavzema, kakšne ukrepe je storil za preprečitev takšnih gradenj in za udržitvev spoštovanja zakonitih predpisov, ki jih izdaja naša ljudska oblast? In končno, kaj je storila občinska skupščina, saj ji je omejen problem gotovo znan? Ali je že kdaj razpravljala o njem, kakšno stališče zavzema do njega, kakšne ukrepe namerava izvesti?

Zaradi velikega popraševanja po polivinilskih mrežicah za gospodinje doma in v inozemstvu bo organizirala tovarna Totra iz Ljubljane tudi na našem območju delo na domu za izdelovanje teh pletenih polivinil mrežic.

Tovarna bo dostavljala material na dom oziroma na določeno mesto — center — kjer ga bodo delavci prevzemali in oddajali svoje izdelke. Tak center bo v Moravčah in v Črnem grabau, po potrebi pa tudi v drugih krajih v občini. Za začetek bo tovarna organizirala krajše tečaje, da se bo lahko vsak priučil temu delu. Zaslužek bo razmeroma dober.

Vse, ki iz kakršnihkoli razlogov niso v delovnem razmerju in vse, ki žele dobiti dopolnilno zaposlitev (gospodinje itd.), vabimo, da se poslužijo te ugodne prilike.

Interesenti naj se prijavijo v pisarnah krajevnih uradov v Moravčah, Lukovici, Blagovici, Račdomljah, Mengšu ali v sprejemni pisarni v Domžalah. Prijavite se do konca meseca oktobra.

O nekaterih problemih na področju komunalne dejavnosti

Pospešena urbanizacija v občini Domžale odpira vrata problemom na področju komunalne dejavnosti. Danes si ne moremo misliti življenja v mestu brez urejene oskrbe z vodo in higiensko urejene kanalizacije, brez kvalitetne oskrbe z električno energijo ter vrsto drugih komunalnih služb. Samo dobro razvito omrežje komunalnih naprav in služb omogoča hitreje naseljevanje prebivalcev na razmeroma majhnih površinah, ob ustreznih higienskih in drugih pogojih, ki so podlaga za zdravo in udobno prebivanje v mestu in naselju. Po drugi strani pa so komunalne naprave in službe pomemben faktor v našem gospodarskem življenju, saj mu nudijo vrsto (voda, plin, elektrika) proizvodov in uslug (odprava odpadkov), brez katerih bi ne mogli razvijati cele vrste dobrin, transportirati delovno silo na delovno mesto in ji nuditi možnosti rekreacije.

Kljub temu, da naša komunalna dejavnost še ni dosegla tiste stopnje razvoja kakor npr. naša industrija, so vendar vložena za njen razvoj že znatna sredstva.

Zato moramo problemu vzdrževanja in nadaljnega razvoja komunalnih naprav in služb posvetiti tisto pozornost, ki ji pripada glede na vlogo, ki jo ima v našem življenju.

Pospešen tempo razvoja industrije in poljedelstva ter z njim vezana stanovanjska izgradnja terja skladno izgradnjo komunalnih naprav in služb.

Karakteristično stanje komunalnih naprav in služb v občini vidimo, če si oglemo nekatere podatke:

ceste in ulice so še vedno pretežno makadamske, saj je sodobno utrjenih cestnišč na osnovi podatkov zelo malo, kar je razvidno iz podatkov cestnega katastra občine Domžale. Od 257 km občinskih cest je le 9 km utrjenih in asfaltiranih. Cestni promet pri nas naglo narašča. Cestno omrežje marsikje že danes ne ustreza povečanemu prometu. Znane so značilnosti tega prometa: raznolikost korisnikov cest, motorna, vprežna vozila, kolesa, dalje stalno večanje števila motornih vozil po hitrosti in teži, k temu pa sedanje stanje cest. Danes imamo v občini: 1.654 avtomobilov, 3428 mopedov in motornih koles in 1675 vprežnih vozil.

Zaradi vse večjega pomena cestnega prometa v odnosu do železniškega in zaradi geografske lege domžalske občine je značilen še tranzitni cestni promet vozil iz drugih območij Jugoslavije ter inozemskih vozil.

Medtem ko menimo, da za sedaj ni pereča gostota cestnega omrežja, pa je težje vprašanje ustreznosti obstoječih cest. Skromne prometne potrebe in odnos do cestnega prometa ter cest v času pred vojno je pri nas nujno privedel do stanja, ki ga kljub mnogim ukrepom še nismo mogli v celoti izboljšati.

Med pomanjkljivostmi občinskih cest so predvsem preozka vozišča, preostri zavoji, prestrmi vzponi, križanje z železnico v istem nivoju itd. Posebej je ponekod pereča neustrezna podlaga cest, zaradi povečane teže vozil. Enako je nujna tudi obnova neustreznih mostov, ki so bili grajeni za manjše obremenitve ali pa kot zasilna nadomestitev po porušenju med vojno. Mimo tega je potrebno na mnogih mostovih ojačiti podporno zidovje, delno dotrajano ali pa prešibko dimenzionirano, izgrajevati in vzdrževati odvodnjavanje cestišča, sanirati plazovite odseke, ki so posledica neugodnega geološkega sestava itd.

Za odpravo navedenih pomanjkljivosti na naših cestah je občinska skupščina v zadnjih letih investirala preko 360 milijonov dinarjev. Za nadaljnjih sedem let pa so krajevne skupnosti predlagale, in to samo za vzdrževanje cest in mostov znesek 1 milijardo 861 milijonov dinarjev. Po posameznih letih pa naslednje zneske:

1964	525,230.000 din
1965	383,250.000 din
1966	322,000.000 din
1967	319,100.000 din
1968	113,200.000 din
1969	95,600.000 din
1970	109,900.000 din

V teh zneskih ni zajeta udeležba občine pri ureditvi okrajnih cest (Zelodnik—Moravče). V tekočem letu je občinska skupščina v ta namen prispevala 100 milijonov dinarjev, in sicer:

50 milijonov v medobčinski cestni sklad,

50 milijonov udeležbe k rekonstrukciji ceste Drtija—Kandršče. Po dosedanjih predvidevanjih ni računati, da bi bila udeležba nižja.

Zaradi opisanega stanja cest, ki ne ustrezajo več, dalje zaradi nezadostnih

finančnih sredstev bo treba pospešiti modernizacijo cestnega omrežja.

Pri tem velja upoštevati neka načela, kot npr.:

— pri uvrščanju posameznih cest v plan rekonstrukcije naj bo odločilna ekonomska plat. Osnova je prometna obremenitev, drugi vidiki so drugotnega pomena,

— potreba po sredstvih za definitivno ureditev cestnega omrežja je mnogo višja od stvarnih možnosti. Nujno se zato pojavi vprašanje, ali izbirati med movimi variantami, ali temeljiteje izboljšati obstoječe,

— pri izbiri načina rekonstrukcije, oziroma modernizacije bo tudi v bodoče odločilna prometna obremenitev, razpoložljivi material itd., da bo investicija smiselna in čim cenejša.

Zaključek:

Kljub opravljenim dosedanjim izboljšavam cestnega omrežja v občini bo treba še pospešiti rekonstrukcije cest kot to že danes oziroma bo tudi v bodoče narekoval promet. Potrebna sredstva naj se črpajo iz dosedanjih in novih virov financiranja. Tudi o teh vprašanjih bodo morali občani na zborih volivcev spregovoriti, ko bodo obravnavali sedemletni plan občine Domžale.

Še o komunalni dejavnosti v občini Domžale

Pod pojmom komunalne dejavnosti razumemo vso tisto dejavnost, ki ima za cilj zadovoljiti tiste osnovne potrebe prebivalcev naseljenih krajev, ki so v skupni uporabi. Komunalna dejavnost obsega jekle, naprave in usluge, ki omogočajo prebivalcem prebivanje (stanovanja), ugoden dostop do delovnega mesta (ceste, ulice, mostovi, prevozna sredstva), jim zagotavljajo oskrbo z zdravim pitno vodo (vodovodi), odvajajo uporabljeno vodo in odpadne snovi (kanalizacija, odvoz smeti, pralnice, javna stranišča itd.), oskrbujejo prebivalce z raznovrstno energijo (elektrika, foplota, plin), nudijo prebivalcem možnost oddiha in pridobivanja novih moči za delo (parki, javni nasadi, otroška igrišča, kopališča) ter jih ob koncu življenja pospremijo še na zadnji poti (pokopališča).

Široko omrežje komunalnih naprav in uslug je važen sestavni del našega gospodarstva, ker omogoča hiter dostop delavcev na delo, skrbi za njihovo zdravje in za stalno vihanje storilnosti dela. Vsi vemo, da delavec, ki nima dobrega stanovanja, ki mora na delo po dolgi poti peš ter nima zagotovljene zdravju neškodljive okolice, ni fizično sposoben dosegati pri delu tistega, kar lahko doseže njegov tovariš, pri katerem so izpolnjeni vsaj delno omenjeni pogoji. Dobro razvito omrežje komunalnih naprav in uslug je važen sestavni del naše življenjske ravni, zato so vsa sredstva, ki jih vlagamo za njihov razvoj, prispevek k dviganju življenjske ravni. Napačno je gledanje nekaterih ljudi, ki presojajo življenjsko raven samo po tem, koliko prejmejo na roko, ne upoštevajo pa vsega onega, kar dobijo od skupnosti po dobro razvitem omrežju komunalnih naprav in uslug, ki jim omogočajo udobnejše življenje. Če hočemo doseči povečanje proizvodnje, moramo hkrati izgrajevati komunalne naprave in usluge, ker bomo le v skladnem razvoju izgradnje industrijskih kapacitet in potrebnih komunalnih naprav dosegli želeni uspeh.

Če pogledamo stanje komunalnih naprav in uslug pri nas, posebno v inđu-

strijskih krajih, moramo na žalost ugotoviti, da nas je življenje mnogokje prehitelo. Pospešen tempo celotnega gospodarskega razvoja po osvoboditvi in povečano naseljevanje ljudi v kraje, kjer se gradi ali obstaja industrija, je povzročilo potrebo po izgradnji množice komunalnih objektov.

Ena izmed mnogih takih naprav je vsekakor vodovod, ki nam daje zdravo pitno vodo. Če prebiramo podatke za 7-letni plan, lahko ugotovimo, da je stanje preskrbe s pitno vodo v naši občini izredno pomanjkljivo. Izkazane potrebe po finančnih sredstvih za ureditev vodovodnih naprav znašajo 1 milijardo 120 milijonov dinarjev. Razširiti, dograditi ali začeti z novo gradnjo vodovodov bi bilo potrebno v naslednjih krajih: Krašnja, Lukovica, Češnjice, Rova, Studenec pri Krtni, Rača — Račni vrh, Viševk — Zeje, Brezovica, Obrše, Trnovče, Ihan, Topole, Jarše, Blagovica, Vel. Raven, Blagovica, Pšata, Bršlenovica, Log—Javorje, Nadalje Količevce, Vir, Studa, Krašče, Vinje, Podoreh, Negastrn, Velka vas, Dešenj, Moravče, Mengeš, Domžale, Tlačnica, Drtija, Vrhpolje in Kokošnje.

Danes je oskrbljenih z zdravim pitno vodo iz vodovodnega omrežja le ca. 24% gospodinjstev. Vsa ostala gospodinjstva so navezana na svoje lastne vodovode ali odprte vodotoke, ki nimajo vedno zdravstveno neoporečne vode.

Dolžina predvidenega vodovodnega omrežja v občini znaša 179 km, dolžina že izgrajenega vodovodnega omrežja po stanju 31. XII. 1963 pa je 71 km. Iz navedenega je razvidno, kakšne naloge stojijo pred občani naše občine pri realizaciji predvidenih vodovodnih objektov. Finančna sredstva, ki so za to potrebna, niso majhna in dosegajo skoraj enoletni proračun občine.

Zato je nemogoče pričakovati, da se bodo investicije z izgradnjo vodovodov financirale predvsem iz sredstev občine, temveč bo nujno potrebno tudi na zborih volivcev razpravljati o tem, kako in kdaj rešiti ta pereči problem.

Ploščad pred novim trgovsko stanovanjskim blokom v Domžalah je zelo primerna za različne javne prireditve. Koncert domžalske godbe ob nedeljah dopoldne bi bil lahko večkrat!

Kdo pa je zadolžen za vzdrževanje čistoče na tej ploščadi? Pred nedavnim so jo morali pomesti učenci I. osnovne šole! Manjkajo košare za odpadke pa tudi čut za čistočo!

Delo občinske skupščine

Za 18. sejo občinske skupščine je bilo pripravljeno poročilo o izvajanju družbenega plana občine Domžale v prvem polletju tekočega leta. Obširno poročilo o tem je pripravila služba družbenega knjigovodstva v Domžalah. Na sami seji pa je na njegove glavne elemente opozoril analitik pri navedeni službi Tone Laznik. V poročilu ni bilo zajeto poslovanje obratov, podjetij, ki imajo sedeže izven občine, ker služba družbenega knjigovodstva o njihovem poslovanju nima podatkov. Popolnejšo sliko celotnega gospodarstva v občini bo dalo poročilo o devetmesečni realizaciji, ki ga bo za skupščino pripravila občinska analitična služba. V razpravi na poročilo se je oglasilo devet odbornikov, ki so v glavnem ugotovili zadovoljivo sliko razvoja gospodarstva v poročanem obdobju. Odbornik iz Združene kemične industrije je predvsem opozoril na težave v preskrbi z reprodukcijskim materialom, tako iz uvoza, za katerega dobiva omejene količine sredstev, pa tudi z domačim reprodukcijskim materialom. To ima za posledico, da je v poročanem obdobju podjetje v zaostanku z izvozom, vendar pa bo plan po predvidevanjih v tekočem letu še presežen. Na splošno so rezultati izvoza v občini ob prvem polletju zadovoljivi. Če pa se bodo gospodarske organizacije še v večji meri zavedale, da je njihov uvoz pogojen z izvozom in se bodo temu še v večji meri posvetile, bi svoje izvozne plane lahko še povečale.

Predvsem odborniki zbora delovnih organizacij so se nato ponudili pri razpravi o bodočih instrumentih delitve družbenega proizvoda, na katere se morajo gospodarske organizacije že sedaj pripravljati, ker bo sicer marsikatera zašla v težave. Naslednja tema razprave je bila investicijska politika, v kateri se bodo morale gospo-

darske organizacije v bodoče predvsem orientirati na lastna sredstva, ker bo treba vsa razpoložljiva sredstva ostalih skladov angažirati na področju šolstva, otroškega varstva, socialnega skrbstva in podobnih družbenih služb, ki nalagajo skupščini za bodoče še večje naloge. Novi instrumenti bodo spremenili tudi politiko okrog kreditiranja obratnih sredstev, ki se je za gospodarske organizacije doslej odvijala na zadovoljiv način; v bodoče pa se v tem pogledu predvidevajo precejšnje spremembe. Nadalje so odborniki obravnavali vprašanje osebnih dohodkov, katerih poprečje je v občini okrog 35 tisoč dinarjev, vendar pa so še zaposleni, ki imajo osebne dohodke okoli 20 tisoč din. Take primere je treba razčistiti ter zdravim in sposobnim ljudem zagotoviti primerne osebne dohodke; treba pa je ustrezno ukrepati tudi v tistih primerih, ko je nekomu osebni dohodek v podjetju postranska zadeva in mu gre le za korist iz socialnega zavarovanja.

Kritično je nato skupščina obravnavala vprašanje štirih gospodarskih organizacij, ki so svoje poslovanje v prvem polletju zaključile z izgubo, in sicer so to: Počitniški domovi »Induplati« Jarše, Čevljarska delavnica v Lukovici, Kmečki mlin v Jaršah in Servisi stanovanjske skupnosti Domžale. V zvezi s tem je bila imenovana odborniška komisija, ki bo pregledala poslovanje teh delovnih organizacij in obenem tudi poslovanje KPC Jablje. Na podlagi poročila komisije o poslovanju KPC Jable bo skupščina tudi ponovno sklepala o prošnji za izdajo poročitvene izjave, ki jo skupščina odklanja predvsem zaradi neurejenih razmer na tem posestvu.

Odbornik, zaposlen v gradbenem podjetju, je opozoril na pereče stanje v zvezi z zaposlovanjem sezonske delovne si-

le, predvsem tudi v pogledu nastanitve. Tega problema podjetje samo ne more rešiti; potrebna bi bila namreč večja sredstva za gradnjo delavskega naselja oziroma samskih stanovanj, za kar ima podjetje že potrebne načrte in odobreno lokacijo, treba je le najti sredstva za ureditve. V zvezi s tem je zopet nastopilo vprašanje družbene prehrane, ki predstavlja poseben kritičen problem ob tako velikem številu zaposlenih žena. Z odločnejšim stališčem pri razporejanju sredstev v delovnih organizacijah bi bil ta problem lahko rešen, ker bodo potrebni prostori na razpolago z vsaj delno ureditvijo komunalnega centra v Domžalah.

Pod naslednjo točko dnevnega reda je bil nato s komaj doseženo večino sprejet sklep, da se izda k sklepu skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja v Domžalah k povečani stopnji dodatnega prispevka in to od prvega septembra tega leta dalje. Pred sprejemom tega sklepa je bila obširna razprava, v kateri je sodelovalo 12 odbornikov in zastopniki Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje. Slednji so utemeljevali upravičenost povečanja dodatne stopnje predvsem zaradi povečanja stroškov za zdravstvene storitve, dalje povečanih cen za oskrbni dan v bolnicah in zaradi povečanja bolniškega staleža, ki je v občini od lanskim 3,4% porastel na 4,71%. Skupščina se je torej znašla pred dejstvom, ali odkloniti soglasje k povečanemu dodatnemu prispevku in s tem dopustiti ob koncu leta primanjkljaj, ki bi ga bilo nemogoče v celoti kriti iz sredstev letošnje in rezerve prejšnjih let. S tem pa bi prišli v položaj, da bi bilo v prihodnjem letu predpisati izredni prispevek, ki bi ga morali plačati vsi zaposleni na območju občine in bi bremenil neposredno osebni

dohodek posameznika, ta obremenitev pa bi predstavljala okoli šest tisoč dinarjev na zaposlenega v letu 1965. Glede na nizke osebne dohodke v občini in ker je nad 60% zaposlenih žena, do tega ne bi smelo priti, zato je skupščina pristala na povečani dodatni prispevek, ki bremenil materialne stroške delovnih organizacij.

V nadaljevanju se je skupščina sprejela odlok o dohodnini v stalnem znesku v občini Domžale za leto 1964, kajti dopolnilni republiški zakon o obrtnih delavcih samostojnih obrtnikov določa, da se z obrtnimi storitvami za posameznike kot postranskim poklicem smejo ukvarjati tudi osebe v delovnem razmerju, osebni upokojenci, vojni invalidi, delovni invalidi, gospodinje in drugi. Za tovrstno dejavnost pa predvideva uredba o dohodnini, da predpiše občinska skupščina dohodnino v stalnem znesku. Odlok predvideva minimalni znesek dohodnine, ker je skupščina smatrala naj bi ta odlok stimulatивно deloval na razvoj teh dejavnosti. S tem odlokom so podani vsi pogoji za legalizacijo dejavnosti t. i. šušmarjev.

Po temeljiti analizi, ki jo je priredila komisija za uvedbo skrajšanega delovnega časa za nekatere gospodarske organizacije, ki so zaprosile za izdajo soglasja za skrajšani delovni čas, je skupščina dala svoj pristanek, da se v Induplati in LIP Radomlje uvede 42-urni delovni teden in v podjetju TOKO in Sončnica preide na 45-urni delovni teden.

Na predlog komisije za volitve in imenovanja je bila nato imenovana komisija za popis žrtev druge svetovne vojne. Za predsednika komisije je bil imenovan Alfonz Avbelj, načelnik oddelka za notranje zadeve pri ObS Domžale, za člane: Marija Ivkovič, Zdravko Štrukelj, Jože Lož, Milena Vodopivec, (Nadaljevanje na 6. strani)

Delo pravne pomoči občine Domžale

Ustava zagotavlja občanom pravice ter jim nalaga dolžnosti. Tako pri uživanju pravic, kakor pri izpolnjevanju dolžnosti pa je potrebna, da občani poznajo zakone in druge predpise ter seveda tudi ustavo, če naj se pravic poslužijo oziroma dolžnosti izpolnjujejo.

Kakor ni mogoče pričakovati, da bi vsak posameznik znal gladiti hišo, izdelovati pohištvo in podobno, tako tudi ni mogoče pričakovati, da bi vsak občan poznal predpise, ki določajo njegove pravice in dolžnost v podrobnostih. Ustava sama po sebi sicer določa, kakšne pravice in dolžnosti imajo občani na splošno, ne določa pa, kako in kdaj jih lahko uživajo, oziroma izpolnjujejo. To urejajo predpisi, ki so često zelo obširni in zapleteni. Razen tega pa se lahko zgodi, da si nekdo prisvaja več pravic, kot bi jih smel imeti, oziroma nalaga drugemu več dolžnosti, kot bi jih smel.

Pri uresničevanju pravic in izpolnjevanju dolžnosti stopajo občani v odnose s predstavniki skupnosti, tj. državnimi organi ter drugimi občani. Zato ustava zagotavlja, da ima vsakdo pravico do enakega varstva svojih pravic v postopku pred sodišči in upravnimi ter drugimi državnimi organizacijami, ki odločajo o njegovih pravicah in obveznostih. Družbena skupnost mora poskrbeti za to, da se občani seznanijo s tem, kakšne pravice in dolžnosti imajo ter kako jih uresničujejo. V ta namen je občinska skupščina Domžale ustanovila poseben organ »Službo pravne pomoči«, ki bo dajala pravno pomoč občanom pri uveljavljanju pravic ter jim pomagala, da jim ne bo mogel nihče nalagati več dolžnosti, kot bi smel, pa naj bo to državni organ ali posameznik.

Služba pravne pomoči služi od 1. septembra 1964 v poslovnih prostorih na Ljubljanski cesti št. 72 v Domžalah. Vodi jo izkušeni pravnik-odvetnik, ki

Viktor Ščukovt, Albin Pavlin in Štefka Mazovec, za tajnika komisije pa Stefan Horvat, načelnik oddelka za splošne zadeve in družbene službe ObS Domžale.

Skupščina je nato še sklepala o najemu posojila za gradnjo zdravstvenega doma Domžale, ki ga najema občinski sklad za negospodarske in vesticije.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je skupščina sprejela sklep, da se sprejme predlog sveta za finance, da se odobri za člane ZB NOV 40 zazidalnih lokacij, in to v Domžalah, Viru, Količevem, Dobu, Radomljah in Mengšu in da skupščina v proračunu prihodnjega leta zagotovi sredstva za komunalno ureditev navedenih gradbenih parcel.

bo zastopal stranke pred sodišči in drugimi državnimi organi v vseh zadevah, v katerih se bodo občani na Službo pravne pomoči obrnili. Poleg občanov se lahko poslužijo službe pravne pomoči tudi gospodarske in druge organizacije.

Služba pravne pomoči daje pravno pomoč praviloma proti plačilu po tarifi, ki velja za delo odvetnikov. Brezplačno pravno pomoč pa lahko dobijo občani občine Domžal, ki so pod socialnim varstvom in prejema-jo stalno ali začasno podporo,

Domžale bodo, izgleda kmalu ostale brez čevljarke delavnice! Baje bodo kmalu ukinili edino popravljalnico čevljev — čevljarški servis Krajevne skupnosti Domžale na Krakovski cesti. Znano je namreč, da bodo morale krajevne skupnosti s 1. januarjem 1965 ukiniti dosedanje servise. Vendar pa zajec ne tiči v tem grmlu!

Ko sem se oglasil pred dnevi v delavnici pri vodji in edinem čevljarju tega servisa, Roku Peterlinu, mi je pripovedoval dokaj žalostno, vendar resnično zgodbo o propadu te čevljarke delavnice. Se pred nekaj leti je bila ta dobra delavnica z devetimi kvalificiranimi čevljarji. Potem pa je začelo iti vse rakovo pot. Število zaposlenih se je zmanjševalo, dokler nista ostala v delavnici le še dva, pa še od teh dveh je eden že dalj časa na bolniškem dopustu.

Zakaj je prišlo tako daleč? Tovariš Peterlin pravi: »Mislim, da je osnovni vzrok propadanja delavnice v tem, da se ni nihče nikoli dosti zanimal za delo in razvoj tega servisa, posebno pa ne sedaj pod Krajevno skupnostjo. Če k temu dodam še naravnost nemogoče osebne dohodke, potem je slika popolna«. Res je namreč, da za 100 dinarjev na uro ne bo šel nihče sedet v delavnico. Toliko ima namreč tovariš Peterlin plačano eno režijsko uro. Sicer se je res OD določal po učinku, vendar je bilo delo tudi takrat slabo plačano. Tako dobi npr. popravljalec od popravila ali zamenjave ženskih pet 160 din, delo pa je normirano za dve uri!

Tovariš Peterlin mi je povedal, da je že sam predlagal ukinitve delavnice, ker tako ne gre več naprej. Nekaj čevljarjev se je zanimalo za zaposlitev, pa je to zanimanje takoj splahnelo, ko so zvedeli za prejemke: od 25.000 do 30.000 din na mesec.

Pri vsem tem pa je najbolj žalostno to, da bodo Domžalčani ostali v letu 1964 brez popravljalnice čevljev in to v ča-

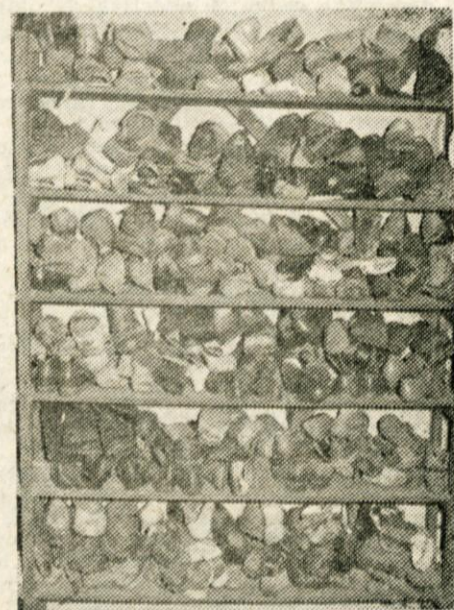
občani, ki dobivajo priznavalnino ter tisti, ki so po veljavnih predpisih oproščeni plačila sodnih taks.

Služba pravne pomoči je samostojna in neodvisna služba, ki bo lahko z vso avtoriteto in brez pridržkov zastopala občane ter jim nudila takšno pravno pomoč, kot jo potrebujejo, ne da bi jim zato povzročala nepotrebne stroške in izgubo časa. Njena dolžnost je, da občanom pomaga, poslužujoč se vseh zakonitih sredstev in načinov, samo da občan čimprej in brez nepotrebni stroškov pride do svoje pravice oz. da jim pomaga pred kakršnokoli

samovoljo ali nalaganjem obveznosti, ki niso v skladu z ustavo in drugimi predpisi. Po drugi strani pa bo lahko Služba pravne pomoči opozarjala državne in samoupravne organe v občini na primere nepravilnega in nezakonitega poslovanja ter tako pomagala utrjevati socialistične družbene odnose med ljudmi, ki temeljijo na poslednem spoštovanju zakonitosti in socialističnih moralnih norm bodisi v odnosih med ljudmi kot posamezniki, ali pa kadar le-ti delujejo v imenu družbenih organov ter pri tem odločajo o pravicah in dolžnostih drugih soobčanov.

Domžale brez čevljarke delavnice?

Zima se bliža in kupi čevljev, potrebnih popravila se večajo. Marsikdo nima toliko denarja, da bi lahko čevlje s preluknjanim podplatom zavrgel in kupil nove, popravljalnice, ki bi mu jih hitro popravila pa v Domžalah tudi ni. Skrb za take delavnice je tudi skrb za delovnega človeka! Na sliki samo del čevljev, ki bodo še dolgo čakali na popravilo.

su, ko toliko govorimo o važnosti uslužnostnih obrtnih storitev! Ob tem občani upravičeno kritizirajo, saj bodo pri drobnih obrtnih uslugah kmalu na slabšem kot pred sto leti. Ob tem se lahko tudi vprašamo, kaj nam pravzaprav nudi krajevena skupnost? Pa še ... Čeprav prav krajevne skupnosti

ne bodo smele več imeti servisov, vsaj kot doslej ne, mora KS Domžale kljub temu poskrbeti za ustanovitev samostojne in samostojnega življenja sposobne čevljarke delavnice za Domžale in široko okolico!

Prav bi bilo, če bi KS Domžale s tem v zvezi pojasnila svoje stališče!

Prvi klub štipendistov v občini

V tovarni kovčkov in usnjениh izdelkov »TOKO« so zadnji dve leti nedvomno v celoti spremenili kadrovsko politiko, kar se odraža neposredno na področju štipendiranja. Trenutno ima podjetje 28 štipendistov na srednjih, višjih in visokih šolah. Ker so bili štipendisti dosedaj prelabo oziroma skoraj nič povezani s podjetjem, so ustanovili klub štipendistov. Ta bo skrbel predvsem za povezavo med samimi štipendisti in med njimi ter podjetjem, za zboljšanje materialnega položaja štipendistov, za strokovno ustrezne prakse itd.

Taka oblika bo verjetno privedla do tesnejšega vključevanja štipendistov v reševanje konkretnih nalog in problemov

podjetja že med njihovim študijem, kar bo seveda v obojestransko korist.

Za 100. obletnico šolstva v Domžalah bo dne 1. novembra izšla posebna številka Občinskega poročevalca. V številnih sestavkih bo prikazan zgodovinski razvoj šolstva od prvih začetkov do danes ter opisane vse šolske ustanove, ki so danes vezane na Domžale.

Vaši otroci vam bodo prinesli to številko na dom. Ne odklonite je!

Vzreja piščancev v kooperaciji

»Agrokombinat — Emona« Ljubljana je v perutninarstvu ustvaril močno materialno bazo in pogoje za nadaljnje širjenje vzreje in pitanje piščancev. Tako ima danes v svojem sestavu lastno proizvodnjo valilnih jaje in valilnice, vzrejo piščancev-brojlerjev in perutninarsko klavnico, poleg tega pa še varno močnih krmil, ki proizvajajo ustrezajoče mešanice krme za perutnino. S tem so v ljubljanskem »Agrokombinatu« podane vse možnosti, da poleg širjenja perutninarstva v lastni proizvodnji, znatno razširi vzrejo in pitanje piščancev tudi v kooperaciji z zasebnimi proizvajalci.

Pitanje piščancev v kooperaciji organizira in širi »Agrokombinat-Emona« preko svojega nedavno ustanovljenega obrata »Kooperacija«. Ta obrat sedaj že vzreja v sodelovanju s kooperanti 11.000 piščancev. Dosedanje izkušnje v proizvodnji obetajo dobre rezultate in lep zaslužek kooperantom, zato je prav, da s to vrsto in načinom kooperacije seznanimo in zainteresiramo širši krog kmetijskih proizvajalcev.

Medsebojni ekonomski odnos med kooperanti pri vzreji piščancev določa posebna pogodba, s katero obrat »Kooperacija« sodeluje s kooperantom v naslednjem: Rejcu dostavi na dom lastne enodnevne piščance mesnate pasme, vso potrebno količino krme in sodeluje s kmetijsko strokovno in veterinarsko službo. Rejcu-kooperantu svetuje, kako naj poceni preuredi določene prostore za pitališča in mu tudi pomaga pri nabavi potrebne opreme.

Kooperant pa sodeluje v proizvodnji s tem, da daje lastni prostor, svoje delo, stelo in vodo, potrebno opremo (krmilnike, napajalnike in umetne koklje) ter plača stroške električne energije.

Pitanje piščancev traja 65 dni in v tem času doraste piščanec do teže 1,3 kg. Tako je mogoče tekom leta štirikrat vzrediti določeno jato piščancev. Kako ugoden je gospodarski račun za kooperanta v takšnem sodelovanju, nam pokaže tale primer:

970 piščancev $\times$ 1,3 kg . . . . . 1.261 kg žive teže
1.261 kg $\times$ 90 din . . . . . 113.490 din

Torej rejcu ostane po končani vzreji piščancev, to je po 65 dneh 113.490 din brutto zaslužka.

V interesu obeh poslovnih partnerjev je, da se redi v enem pitališču čim večja jata. Na ta način je mogoče občutno znižati stroške za dostavo enodnevnih piščancev, krme,

Kooperant prejme za kg žive teže piščanca 90 din. Obracun se izvrši takoj po oddaji piščancev z upoštevanjem do največ 5% dopustnega pogina. V primeru, da kooperant

	piščancev
prevzame v pitanje	1.000
pogine jih 3%	30
kooperant je dopital	970

Če izrazimo to količinsko in vrednostno, predstavlja:

zdravstveni nadzor in prevoz spitanih piščancev do klavnice. Zato je treba upoštevati pogoj, da mora v okolici Ljubljane (kamor spada tudi področje občin Kamnik in Domžale) rejce pitali v kooperaciji najmanj 1.000 piščancev, medtem ko je v oddaljenih krajih to število večje.

Za 1000 piščancev rabimo le okrog 80 m² prostora, kar pomeni, da na m² lahko vselimo 12 piščancev. Tolikšen ali tudi večji prostor kaj kmalu pridobimo, če nekoliko popravimo obstoječa gospodarska poslopja kot npr.: prazen goveji hlev, pod, skladišče, opuščene delavnice ipd.

Pripomniti je še to, da delo pri takšnem načinu pitanja mi težko, zato je primerno tudi za starejše ljudi. In še ta zanimivi podatek, da delavec v 8 urah lahko oskrbuje do 6.000 piščancev.

Naj bo ta sestavek spodbuda vsem tistim, ki imajo možnosti in voljo, da se vključijo v to donosno sodelovanje.

Vsa podrobna pojasnila v zvezi s kooperacijo v pitanju piščancev daje interesentom strokovna služba obrata »Kooperacija« Ljubljana, Kavčičeva ul. 74 ter ekonomski enoti Kamnik in Lukovica na sedežu bivših kmetijskih zadrug.

Mlečnim malicam na šolah - več skrbi!

Uvedba šolske prehrane v svetu in tudi pri nas je pokazala, da urejena šolska prehrana zelo pozitivno vpliva ne samo na zdrav razvoj, temveč tudi na učne uspehe mladine. Na naših šolah je skoraj povsod vpeljana mlečna malica, medtem ko smo o šolskih kosilih pričeli razmišljati šele v zvezi s celodnevним bivanjem učencev v šoli in je tak način reševanja se samo prehrane učencev, ampak tudi njihovega normalnega napredovanja in uspevanja v šoli šele poskusna faza.

Šolska mlečna malica kot najbolj razširjena oblika dopolnilne šolske prehrane je povsod tam, kjer je smiselno urejena, polnovreden obrok dopolnilne prehrane, ki je ne bi mogli opustiti brez škode za uspešno delo in sodelovanje učencev pri pouku. Učencev

namreč dobiva z mlečno malico tista hraniva, ki so za njegov razvoj nujno potrebna, pa jih v svoji običajni prehrani dobiva v premajhnih količinah. To so predvsem živalske beljakovine, kalcij in vitamin A.

Šolske mlečne kuhinje so torej pomembne za vso družbo zaradi njihove velike koristi za zdravje in normalni šolski napredek otrok, zato je Izvršni svet Skupščine SRS na podlagi razprave v skupščini izdal navodila družbeno političnim skupnostim, da v svojih predračunih zagotovijo sredstva za njihovo nemoteno poslovanje, da razvijejo in utrjujejo mrežo šolskih mlečnih kuhinj in jim zagotovijo redno preskrbo z mlekom in mlečnimi izdelki. To priporočilo je toliko pomembnejše tudi zato, ker je z novim šolskim letom mednarodna pomoč popolnoma odpadla, šolske mlečne kuhinje pa zaradi tega ne smejo prenehati s svojim delom ali pa svoj obseg dela zmanjšati. Nasprotno! Šolske mlečne kuhinje morajo biti organizirane tudi na tistih šolah, kjer jih do sedaj iz kakršnih koli razlogov ni bilo. saj je šolska mlečna kuhinja v smislu določil zakona o osnovni šoli notranja organizacijska enota vsake osnovne šole in torej sestavni del vzgoje in pouka. Nikakor jih torej ne smemo pojmovati kot socialno pomoč, ampak kot nepogrešljivi del vsakodnevnega šolskega dela.

Ker so se tudi pri nekaterih prosvetnih delavcih v naši občini pojavila mišljenja, nasprotna temu osnovnemu konceptu, je Svet za šolstvo OS Domžale sprejel sklep, da morajo biti šolske mlečne kuhinje v šolskem letu 1964/65 organizirane na vseh osnovnih

šolah v občini, da naj dobivajo malico po možnosti vsi učenci, da naj se, če le mogoče, deli učencem topel obrok vsak dan, da je najvišji prispevek staršev za to šolsko leto 300 dinarjev (za topel obrok) in da bo občinska skupščina preko Komisije za šolsko prehrano pri OS zagotovila sredstva za plačilo mleka in kruha za šole po ključu, ki ga bo določila ta komisija.

V perspektivnem programu razvoja obveznega šolstva nasploh in tudi v naši občini pa nikakor ne sme izpasti določilo, da naj bi bile šolske malice brezplačne in obvezne za vse učence enako, kakor je tudi šolanje brezplačno in enako, kakor naj bi tudi za vse šolske potrebščine za otroke obvezne šole poskrbela družba, s čimer šele bi bilo določilo o brezplačnem obveznem šolanju, kakor ga določa ustava, tudi v praksi realizirano.

REVIJA MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV

Kakor vsako leto, tako so tudi letos ob koncu šolskega leta mladinski pevski zbori domžalske občine na dvorišču I. osnovne šole v Domžalah priredili občinsko revijo mladinskih pevskih zborov in instrumentalnih skupin. Pri programu so sodelovali mladinski zbori osnovnih šol iz Doba, Radomelj, Moravč, Mengša ter I. in II. osnovne šole iz Domžal, pogrešali pa smo mladinski pevski zbor iz osnovne šole Brdo-Sentvid, ki je sodelovanje na reviji odklonil. Zbore je pri izvajanju spremljal veliki orkester zavoda za glasbeno izobraževanje iz Domžal.

Solska malica jim tekne! (V jedilnici I. osnovne šole)

Mengeš je končno dobil zdravo pitno vodo

Kako je gradnja potekala:

Prvi sestanek, kjer so obravnavali gradnjo vodovoda je bil 28. 2. 1956 pri Upravi za investicije LRS. Tu so bili določeni deleži financiranja in načina organizacije bodoče vodne skupnosti. Iniciativni odbor je bil imenovan izmed zastopnikov prizadetih interesentov dne 24. 5. 1956 v Cerkljah. Ožji iniciativni odbor so sestavljali: Tone Blejc, Franc Logar, Srečko Cerar, strokovna zastopnika pa sta bila pok. ing. Stojan Guzelj in ing. Milan Pajk.

Pravila nove vodne skupnosti je sestavil iniciativni odbor. Po temeljitih pripravah je bil 3. marca 1957 imenovan občni zbor VS v Cerkljah. Funkcija predsednika UO VS je bila zaupana Tonetu Blejcu, ki to dolžnost opravlja še danes. UO VS je na svojih številnih sejah z velikim prizadevanjem zbiral sredstva in usmerjal celotno gradnjo vodovoda.

Prvi investicijski gradbeni program je projektiral ing. Stojan Guzelj, potrjen pa je bil od Izvršnega sveta LS LRS že 28. 2. 1953. Ta program je predvideval oskrbo z vodo Komende, Vodice in Mengša, ojačenje vodovodnega sistema na levem bregu Kokre in Save ter vodooskrbo letališča Brnik.

Na osnovi uspešne hidrološke raziskave izvirov Reke, ki se je po ustanovitvi VS še intenzivneje nadaljevala, ter ugotavljenih zadostnih količin vode, so se v skupnost vključila še naslednja naselja: Cerkljanska in Komendska Dobrava ter vas Bukovica, Polje, Skaručna, Vojško, Selo, Sinkovturn in Trzin. Pregled lokalnih virov vode v teh krajih je namreč pokazal, da so nezadostne ali pa slabe kvalitete.

Definitivni investicijski program in idejni projekt vodovoda v današnjem projektiranem obsegu sta izdelala ing. Stane Kandus in ing. Vlado Rupnik, potrjen pa je bil od Izvršnega sveta LS LRS dne 1. 7. 1959. V programu je obdelana oskrba z vodo za dobo 50 let v naprej in predvideva, da bo v letu 2008 iz tega vodovoda oskrbovano 16.400 oseb, 10.900 enot živine in vsi posebni potrošniki — industrija, obrt, komunala, požarna varnost, šport itd. Za oskrbo vseh potrošnikov bo potrebno 5640 m³ vode na dan ali 65 l/s. Za ojačenje vodovoda Kranj je predvideno 2592 m³ na dan ali 30 l/s. Skupna poraba torej znaša dnevno 8240 m³ ali 95 l/s. Srednji vodostaj zajete vode pa po meritvah od leta 1957 dalje znaša nad 150 l/s, to je nad 50% več, kot je potreba.

Glavni izvedbeni projekti so bili izdelani po sektorjih, vzporedno z gradnjo, vodovodne objekte zajetja, raztežilnikov in rezervoarjev pa je v celoti pro-

jektje dovodnih in oskrbovalnih cevovodov pa po sektorjih deloma ing. Vlado Rupnik, projektiral ing. Stane Kandus, preostalo pa ing. Kandus. Projektiran in izveden vodovod je gravitacijski in kot tak neodvisen od kakršnihkoli pogonskih virov.

Gradnja je potekala v etapah in fazah v okviru vsakoletnih programov in razpoložljivih finančnih sredstev. Hidrološka raziskava izvirov je trajala od spomladi 1957 do oktobra 1958, nato se je začelo z gradnjo zajetij. Dograjeno je dvoje zajetij v obliki rovov, skupne dolžine 45 m. Od oktobra 1958 dalje se je gradil cevovod po sektorjih. Vzporedno so se gradili tudi objekti zajetij, raztežilnikov in rezervoarjev. Poprečno se je vsako leto dogradil po en sektor. V letu 1959 sta bila dograjena objekta zgornjega in spodnjega zajetja, v letu 1960 raztežilniki in rezervoar Grad 40 m³, v letu 1961 rezervoar Poženk 300 m³, v letu 1962 rezervoar Komenda 400 m³ in leta 1963 rezervoar Mengeš 500 m³. Dovodni cevovod do letališča Brnik je bil zgrajen v letu 1961, cevovod do novih hlevov v Vodicih pa leta 1962. Vsebinska projektiranih rezervoarjev, ki jih je 11 znaša 2200 m³, vsebinska dograjenih štirih rezervoarjev pa 1240 m³, tako, da je vključno z zajetji dograjenih 65% objektov. Dolžina dovodnih in oskrboval-

nih cevovodov znaša po projektu 123 km. Doslej je dograjenih dovodnih cevi od Φ 150 do Φ 300 mm na območju naše VS 25.970 m, na območju vodovoda Kranj pa 4960 m. Oskrbovalnega omrežja Φ 80 in Φ 100 pa je položeno na območju naše VS 13.650 m, na območju vodovoda Kranj pa 4250 m. Skupno je torej dograjeno 48 km 750 m cevovodov ali nasproti celoti le 40% po dolžini, po vrednosti glede na profil pa že nad 60 odstotkov.

Iz položenega cevovoda in zgrajenih objektov oskrbuje naša VS ca. 720 hiš, pretežno vso industrijo v Mengšu, vključno »LEK« in vse obrate »Agrokombinata« Ljubljana, za požarno varnost pa je vgrajenih tudi že nad 120 hidrantov. Vodovod Kranj pa iz tega vodovoda oskrbuje letališče Brnik in vasi Brniki, Pšata, Smartno, Poženk in Zalog. Vodovod torej oskrbuje že nad 50% prebivalstva.

Ce izrazimo dograjena dela v količinah in teži materiala, je v vodovod vgrajeno nad 1400 ton azbestnih cevi ali nad 150 vagonov. Izkopov jarkov in gradbenih jam objektov je izvršeno nad 80.000 m³. V vodovodne objekte je vgrajeno nad 1200 m³ gramoza, 500 ton cementa, 40 ton železa ali skupaj 2500 ton, oziroma 200 vagonov gradbenega materiala.

V izgradnjo vodovoda je doslej investirano na območju na-

še VS 345 milijonov, vodovod Kranj pa je še posebej investiral v omrežje nad 60 milijonov. Vrednost zgrajenih hišnih priključkov znaša 27 milijonov. Skupno je investirano v skupinski vodovod »Izviri pod Kravcem—Vodice—Mengeš« 324 milijonov, to je 55% nasproti predračunu, ki znaša 990 milijonov. Gradnja je bila financirana iz prispevkov članov in industrije ta iz dotacije, in sicer: Prispevek članov VS in industrije znaša v gotovini 187 milijonov 952 tisoč, in 22 milijonov v fizičnem delu, to je skupno 39%. »Agrokombinata« Ljubljana je posebej prispeval 28 milijonov, VS Ljubljana-Sava je prispevala v dotaciji 55.117.000 din, občinske skupščine Domžale, Kamnik in Ljubljana-Siška, so prispevale 141.644.000 dotacij in 17 milijonov posojila, v kratkem pa bo odobreno še 30 milijonov posojila. Vodovod Kranj pa je še posebej vgradil v svoje omrežje 60 milijonov.

Iz tega sledi, da so člani VS in industrija h gradnji prispevali 40% od skupno vgrajenih sredstev, kar dokazuje res veliko zainteresiranost vsega prebivalstva, na drugi strani pa tudi kako zelo je bil vodovod za vse te kraje potreben.

Zeleti je le, da bi se gradnja brez zastojev nadaljevala.

Na slavnostni seji občinske skupščine v Mengšu ob proslavi občinskega praznika 1964 je ta vodovod dobil ime po Kokrškem odredu, ki je operiral na tem področju in se imenuje »Vodovod Kokrški odred«.

Prvi maturantje večerne ekonomske šole v Mengšu

Ekonomska srednja šola v Ljubljani je jeseni 1961 odprla oddelek za izobraževanje odraslih tudi v Mengšu. Na območju naše občine je bil to prvi tovrstni oddelek, ki je omogočal zaposlenim občanom, da si pridobijo izobrazbo ekonomske srednje šole. V treh šolskih letih so morali slušatelji obdelati isto snov, kot redni dijaki ekonomske srednje šole v štirih. To je seveda zahtevalo od njih mnogo trdnosti, vztrajnosti in pridnosti, kajti študirati so morali poleg svoje redne zaposlitve. Slušateljem so predavali deloma domači strokovno usposobljeni predavatelji, deloma pa profesorji z ljubljanske ekonomske srednje šole. Za vpis v prvi letnik se je priglasilo 36 slušateljev iz Mengša in okolice, toda sčasoma so odpadli vsi ti, ki niso imeli za naporni študij potrebnih lastnosti. V začetku julija letos se je redni pouk končal in k zaključnim izpitom v septembrskem roku se je priglasilo 19 slušateljev. Zaključni izpit so opravili na ekonomski srednji šoli v Ljubljani v dneh od 10. do 17. septembra. Uspešno so ga opravili vsi prijavljeni sluša-

telji: Ivanka Dolinšek, Janez Hauptman, Marta Golob, Janez Janežič, Francka Kumer, Marija Kumer, Franc Kosec, Jože Merčun, Slavko Pišek, Kristijan Premk, Peter Ručigaj, Janez Svetlin, Ivanka Vrhovnik, Pavla Vrhovnik, Zinka Vogrin, Stanko Zarnik, Francka Zorman, Jože Zalokar, Poldka Zibert. Izmed njih sta zaključni izpit opravila z odličnim uspehom dva slušatelja, s prav dobrim uspehom pet, z dobrim uspehom pa sedem slušateljev.

Vsem maturantom čestitamo k uspehu, ki je rezultat njihove velike prizadevnosti in vztrajnosti. Pripomnimo naj, da je bil mengeški oddelek za odrasle izmed vseh tovrstnih oddelkov, ki jih ima Ekonomska srednja šola po terenu, najboljši, kar se kaže tudi v tem, da so zaključni izpit uspešno opravili vsi prijavljeni slušatelji. Za Mengeš sam ima oddelek Ekonomske srednje šole pomen v tem, da je to prva srednja šola, ki je delovala v Mengšu in dala prve maturante.

Maturantje ESS po uspešno opravljeni maturi

Proslava 80-letnice mengeške godbe

O častitljivem jubileju 80-letnice mengeške godbe smo že poročali v letošnji posebni številki našega časopisa, ki je izšla za občinski praznik. V njej smo povedali nekaj besed o zgodovini godbe in o pomenu, ki ga je imela za Mengeš. V naslednjem naj na kratko spregovorimo še, kako je godba proslavila svoj letošnji jubilej. Dne 1. avgusta zvečer je priredila v dvorani Kulturnega doma v Mengšu slavnostni koncert, ki je pokazal vso zmogljivost godbe, saj je program zajel poleg nekaj lažjih skladb tudi težje koncertne skladbe. Nastopilo je 40 godbenikov, pretežno mladih ljudi, pod vodstvom kapelnika Antona MEHLETA. Pred pričetkom koncerta je predsednik godbenega društva Lojze SKOK pozdravil častne goste, med njimi predsednika republiškega sveta Svobod Branka BABIČA, tajnika okrajnega sveta Svobod, predsednika občinske skupščine Domžale Jožeta POGACNIKA, sekretarja občinskega komiteja Jožeta KREVSJA in druge vodilne ljudi domžalske občine ter predstavnike bratskih godb iz Domžal, Vevč, Kranja in Kamnika. Zatem je imel slavnostni govor tov. GORJUP, ki je prikazal zgodovino godbe in njen pomen tudi v današnjem času. V odmoru je predsednik godbe tov. SKOK podelil diplome častnega članstva godbe nekaterim zaslužnim

občanom, ki so godbo v zadnjih letih vseskozi podpirali, in sicer so bili to JANCIGAJ Anton, ŠUBELJ Anton, BLEJC Tone, SINK Franc, GORJUP Anton, RUCHIGER Valentin, PIŠEK Slavko, SEMEN Ivan, KVARTIC Ernest in GREGORC Stane. Sledile so čestitke raznih organizacij. Pri koncertu je z nekaj pesmimi sodeloval tudi pevski zbor tovarne »Stol« iz Duplice.

Naslednjega dne, 2. avgusta, je bila proslava na Glavnem trgu v Mengšu. Poleg domače godbe so se zbrale še godbe iz Vevč, Domžal in Kamnika ter veliko število domačinov. Po pozdravnem nagovoru predsednika godbe je sledil govor tov. SINKA, ki je spregovoril v imenu družbenih organizacij. Nato se je razvila slavnostna povorka, v kateri so se zvrstile vse omenjene godbe, narodne noše, konjeniki v narodnih nošah, gasilci, člani »Partizana« in drugi. Povorka je krenila v letno gledališče v nekdanjem kamnolomu, kjer je godbo pričakal in jo pozdravil Anton ŠUBELJ, doma z Rodice, sedaj direktor Glasbene Matice v Clevelandu v Ameriki. Slediti bi morala še velika ljudska veselica, toda žal je dež, ki se je ulil, preprečil to namero. Mengeška godba je dostojno proslavila tudi letošnji 80-letni jubilej, želimo ji, da bi dočkala še dolgo vrsto podobnih.

Mengeška godba v povorki dne 2. avgusta 1964

IVAN PUSTOTNIK upokojeni rudar - 70 letnik

Lani 15. aprila je v vsej tišini v krogu svojih domačih proslavljal Ivan Pustotnik 70-letnico svojega življenja.

Rodil se je 15. aprila 1895 v Hotiču pri Litiji, kot najstarejši sin železniškega čuvaja. V svojih otroških letih je prestal mnogo pomanjkanja. S 15 leti je šel v službo v Železarno Štorc, nato pa k železnici. Tu je zdržal do svojega 19 leta, potem pa se je odločil za poklic rudarja v zagorskem rudniku. Med prvo svetovno vojno je bil na ruski fronti, po končani vojni pa se vrnil v Zagorje, kjer je zopet zagrabil za kramp in lopato ter začel s trdim delom v jami. Kot zaveden proletarec in borec za pravice delavskega razreda, je stopil v letu 1919 oktobra meseca v takratno začasno dovoljeno komunistično organizacijo, ki ji je bil zvest član polnih 45 let. Tudi po prepovedi KP v stari Jugoslaviji je ostal njen zvesti član kot ilegalec. Pri političnem ilegalnem delu je večkrat prišel v stik z Mihom Marinkom in drugimi. To politično delo je v Zagorju vršil vse do leta 1936, ko se je v jami ponesrečil in moral zapustiti težko rudarsko delo ter so ga začasno invalidsko upokojili. Leta 1937 se je preselil v Moravče. Tu je že leta 1941 prišel v stik s prvimi partizani. S svojo ženo sta s hrano in drugim materialom pomagala OF, raznašala poročila itd. 25. marca 1944 je bil aretiran in odgnan v kamniške zapore, kjer pa mu niso mogli nič dokazati in ni ničesar priznal. Vso dobo nemške okupacije je zvesto služil pokretu OF, hodil na sestanke, bil izvoljen za poslanca litijskega okraja. Proti koncu vojne pa so ga domobranci v družbi Nemcev aretirali, odgnali v Šentvid pri Lukovici in ga obsodili na smrt. Zadnji teden pred osvoboditvijo je ponoči ušel in se do osvoboditve skrival po gozdovih. Ob osvoboditvi je prevzel funkcijo prvega

predsednika občine Moravče, ki jo je vršil dve leti in sedem mesecev, potem pa se zaposlil pri takratnem podjetju »Kremen« v Moravčah in šel leta 1956 v zasluženi pokoj. Se danes je predsednik krajevne organizacije RK Moravče, pred-

sednik poravnalnega sveta in pa pošten zaprisežen občinski cenilec.

Vsi mu želimo, da bi še dolgo vrsto let živel v svojem skromnem in prijetnem domu tam gori na holmu sredi Cebulovne.

Praznovanje Dneva vstaje v Domu počitka v Mengšu

Tudi mi, oskrbovanci v Domu počitka Mengeš smo praznovali dan vstaje slovenskega naroda. Ker je občina Domžale praznovala občinski praznik letos v Mengšu, je bilo naše praznovanje še toliko bolj slovesno.

Mengeški godbeniki so praznovali 1. in 2. avgusta 80-letnico obstoja in so imeli na dan

vstaje tj. 22. julija ves popoldan koncert v našem Domu počitka, še prej pa je oskrbovanka v imenu vseh pozdravila godbenike in spregovorila o pomenu dneva vstaje.

Vsi stanovalci Doma počitka želimo Mengeški godbi še mnogo let obstoja in uspehov ob njih 80-letnici kakor tudi, da bi se nas še večkrat spomnili, nas obiskali in nam zaigrali.

Oskrbovanka in strežno osebje med koncertom mengeške godbe

**Od 14. do 28. XII.
1964 bo v novi
dvorani komunalnega centra
v Domžalah prvi
novoletni
potrošniški sejem!**

Moravške vesti

PRVI STANOVANJSKI BLOK V MORAVCAH

Letos meseca marca je začelo gradbeno podjetje Zagorje graditi v Moravčah stanovanjski blok, katerega financira Stanovanjski sklad Domžale. Gradnja je hitro in točno napredovala tako, da je bil blok po petih mesecih že pod streho. Prvi stanovalci so se že vselili.

Gradbenemu kolektivu, katerega člani so po večini iz Medjimurja in dela pod vodstvom Mate Trstenjaka, k njihovem uspehu iskreno čestitamo. Ves kolektiv uživa med prebivalstvom simpatije, ne samo zaradi njihove delovne discipline, ampak tudi zaradi njihove vsestranske dostojnosti in uslužnosti.

Zvedeli smo, da bodo sedaj odšli v Mengeš. Veseli bi bili, da bi se iz Mengša zopet vrnili v Moravče graditi novo šolo.

Z dograditvijo bloka je stanovanjski problem v Moravčah precej omiljen. V bloku so dobili stanovanja učiteljske družine, nameščenci Termita, Potrošnika in Rašice.

CESTA DRTIJA—KANDRŠE

Dela na cesti Drtija—Kandršje letos hitro in lepo napredujejo. Vsi večji objekti so že dovršeni. Tudi veliki most v Reki je v glavnem zgrajen in lahko rečemo, da je cesta na tem odseku že prebita in zveza z Zagorjem po lagodni cesti uredjena.

Cestišče je bilo dosedaj asfaltirano od Drtije do Dobrave, naknadno pa se bo asfalt položil tudi na letos dograjenem cestišču. Cesta bo odprta za promet najkasneje do praznika republike.

RAZŠIRITEV VODOVODNEGA OMREŽJA

Z rekonstrukcijo vodovoda Moravče, ki ima sedaj zajetje

v Podorehu, so Moravčani z vodo dobro preskrbljeni. Od zajetja teče voda v novo črpališče, ki je pod vasjo Pogled. Od tu poganja črpalka vodo na Pogled, kjer je velik nov rezervoar s kapaciteto 75 m³. Rezervoar je povezan s starim vodovodnim omrežjem, ki je bilo zgrajeno že leta 1931. Zaradi zadostne količine vode Moravčani sedaj opremljajo stanovanja s kopalnicami in modernimi sanitarijami. Nujno pa je, da vodovodna skupnost Moravče nabavi še rezervno črpalko ali pa vsaj motor.

Zaradi velike količine zajete vode je dana možnost, da se oskrbe z dobro pitno vodo tudi okoliške vasi. Zaradi odplak pri separaciji kremenčevega peska v Drtiji je sedaj voda iz potoka Drtijščice popolnoma neuporabna v gospodinjstvu niti ni za napajanje živine. Podjetje Termit je že dalo sredstva za razširitev vodovodnega omrežja od Soteske do Serjuč. Serjučani so z veliko vneto pričeli z deli na tem področju in je glavna vodovodna cev do tega kraja že montirana. Razumljivo je, da so Serjučani te pridobitve zelo veseli, ker do sedaj niso imeli primerne vode.

Prav tako bo treba misliti na enako rešitev za vasi Zalog in Drtijo, ki so enako prizadete zaradi odplak kremenčevega peska. Vendar je za vas Drtijo to nekoliko lažje, ker imajo že svoj vodovod, nima pa zadostne kapacitete za vsa gospodinjstva in napajanje živine.

ELEKTRIFIKACIJA STANCELAZE

Že v mesecu avgustu so se začele priprave za elektrifikacijo vasi Stancelaze in Dešna. To sta poleg Grmač še edini vasi, ki še nista elektrificirani. Omenjene vasi so močno trpele v NOV in zato bi bilo pravično, da bi prebivalci vsaj za 20-letnico dobili električno razsvetljavo.

Prebivalstvo je že pripravilo vse drogeve in bodo tudi sami izvršili vse izkope. Naročilnico za napeljavo je prevzel DES obrat Ljubljana okolica, ki pa se za ta dela ne zanima tako, kot bi bilo potrebno. Zeleli bi, da se ta dela izvršijo do 29. novembra.

KULTURNI DOM

Dela pri kulturnem domu v Moravčah je sedaj prevzelo Gradbeno podjetje Zagorje. Upamo, da bo dvorana do 29. novembra uporabna.

TURIZEM V MORAVSKI DOLINI

Moravska dolina je znana po svojih lepih izletnih točkah. Ena izmed teh je tudi Mohorjev grič, ki nudi izletnikom lep razgled posebno po gorenjski strani. Zato radi prihajajo na ta hrib izletniki. Ta grič pa je znan tudi iz partizanskih bojev, kajti že 6. septembra 1941 se je tu vršila prva bitka z nadmočnim sovražnikom. V spomin na to je krajevni odbor ZB pred tremi leti postavil dostojen spomenik. Da bi se mogočemu gostom oziroma izletnikom tudi potrebno okrepčilo, je turistično društvo Moravče sklenilo, da bo tu zgradilo leseno planinsko kočjo. Tej akciji se je pridružila tudi lovska družina iz Moravč, ki je sklenila, da bo prispevala v denarju, materialu in s prostovoljnimi delom svojih članov 700.000 din. Tudi okoliški kmetje, ki imajo svoje gozdove na tem hribu so obljubili, da bodo za to gradnjo darovali les, medtem ko bodo ostali člani društva sodelovali s prostovoljnimi delom. Predvideva se, da bodo v koči tudi tujske sobe. Turistično društvo je že poskrbelo za potrebne načrte. Gradnja bo stala ca. 3 milijone dinarjev. Z dograditvijo te koče bo močno zaživel turizem v moravški dolini, posebno, če bo društvu uspelo zbrati potrebna sredstva za razširitev obstoječe gozdne ceste za avtomobilski promet. V sezoni bo ta kočja stalno oskrbovana in bo omogočala gostom tudi preživljajne letnega dopusta.

V zvezi s tem bi bilo potrebno, da bi turistično društvo zgradilo tudi skromno kopalnišče ob potoku Drtijščica ob vznožju tega hriba, kjer se bodo izletniki lahko osvežili. Za bolj oddaljene izletnike in turiste pa bo prišla lepa kočja v poštev šele, ko bo na novo rekonstruirana in urejena cesta Zelodnik-Moravče, kajti ta cesta je tako dotrajana, da dokler ne bo urejena, ni pričakovati izletnikov z osebnimi vozili. Po informacijah uprave skupnosti cest se predvideva, da se bo cesta uredila v letu 1966, kar je tudi v okrajnem planu.

Čestitamo!

27. oktobra t.l. dopolni 50 let življenja narodni heroj Franc Avbelj-Lojko.

Kot delavec in v zgodnji mladosti dninar se je že pred vojno pridružil naprednemu delavskemu gibanju ter sodeloval v sindikatu gradbincev pod vodstvom tovariša Kopitarja. Leta 1941 je odšel v NOV, kjer je bil na raznih odgovornih funkcijah in položajih. Bil je petkrat ranjen, izgubil je oko ter ostal 70% invalid.

Z enako upornostjo kot v času NOB je tudi v povojni graditvi sodeloval povsod, kjer je bila njegova pomoč potrebna in bil vedno nemuren aktivist.

Še sedaj pri svojih petdesetih letih je čil in krepak, požrtvovalen član in funkcionar v raznih družbenih organizacijah. Bil je predsednik Občinskega ljudskega odbora, danes pa je predsednik Občinskega združenja ZB NOV, predsednik Stanovanjske skupnosti Virkoličevo, sodeluje pa tudi v ostalih družbenih organizacijah. Odlikovan je bil z mnogimi odlikovanji, med drugim tudi z Ordenom narodnega heroja. Ponosni smo, da imamo v svoji sredini zaslužnega borca, delavca in nesebičnega tovariša — narodnega heroja.

V imenu vseh družbenih in političnih organizacij ter društev mu iskreno čestitamo ter mu želimo še mnogo let uspešnega dela za napredek naše socialistične domovine.

Občinski odbor SZDL
Domžale

Prav te dni so se stanovalci vselili v novi stanovanjski blok v Moravčah. Gradnja je bila opravljena v rekordnem času. Izvajalcu: »Gradbenemu podjetju Zagorje«, vse priznanje!

Naša 'kulturalna' prizadevanja

Prav je, da se na začetku nove sezone ozremo za hip nazaj in pogledamo, kaj smo v pretekli sezoni naredili in kaj bi še mogli, a nismo.

V naši občini imamo 22 registriranih kulturno-prosvetnih društev, oziroma organizacij, ki se na kakršen koli način ukvar-

jajo z amatersko dejavnostjo, in štiri profesionalne ustanove: Glasbeno šolo, Delavsko univerzo, Občinsko knjižnico in Kino podjetje. Te organizacije niso zajete v poročilu. Podatki za leto 1963 veljajo za celo koledarsko leto, podatki za leto 1964 pa od 1. I.—30. VI. 1964.

	1963 (100 %)	1964	porast + % padec - %
1. Aktivno članstvo v društvih	525	643	+ 22
2. Za vzdrževanje domov porabljenih sredstev (v tisočih)	1557	1565	+ 16
3. Števalo sedežev v dvoranah	3400	3400	—
4. Raznih prireditev	188	166	- 12
5. Obiskovalcev	40200	42600	+ 6
6. Dotacije Sveta Svobod društvom (v tisočih)	325	510	+ 56
7. Z lastno dejavnostjo ustvarjena sredstva (v tisočih)	1695	1990	+ 17
8. Za dejavnost porabljenih sredstev (v tisočih)	490	950	+ 94
9. Strokovni kadri	25	25	—

Iz zgornjih podatkov lahko ugotovimo premik v pozitivno smer, vendar s tem še zdaleka ne moremo biti zadovoljni, čeprav smo se le premaknili malo naprej z ozirom na prejšnja leta. Boriti se moramo s celo vrsto težav, ki se ne dajo nankrat rešiti, ampak šele sčasoma z vztrajnim delom.

Posebno pereče je vprašanje kadrov, saj pride na vsako društvo, oziroma organizacijo, komaj 1 strokovnjak, kar je absolutno premalo. Vsako društvo bi moralo imeti vsaj enega dobrega režiserja, pevovalca, vodjo kluba in pa nekaj sposobnih organizatorjev. Ti naši strokovnjaki so večinoma amaterji-entuziasti, ki so se vzgajali ob delu v društvih in morda še v kakšnih tečajih. Le redki so se šolali za te dejavnosti. Za delo v društvih žrtvujejo mnogo prostega časa. V letošnjem letu smo skušali naše strokovnjake skromno honorirati, ker nam je to omogočila občinska skupščina. Ti honorarji so samo priznanje za delo, še zdaleka pa ne ekvivalent doseženemu delu. Pridobivanje novih kvalitativnih strokovnjakov pa je skoraj nemogoče, saj zahtevajo take honorarje, da se jih še ne moremo privoščiti (posebno režiserji).

Drugi problem so dohodki društev ob raznih prireditvah. Vsi vemo za veliko »rokovnjaško« prireditev v Lukovici. Društvo je s sodelovanjem Sveta Svobod in okoliških društev organiziralo to prireditev, katero je obiskalo nekaj tisoč ljudi, najelo strokovnjake, jih plačalo, člani so sodelovali s prostovoljnimi delom in na koncu ugotovilo izgubo. Vso smetano so posneli gostinci. Člani društva, ki so vložili v to prireditev toliko truda in prostovoljnih delovnih ur, se pa upravičeno sprašujejo, če se sploh izplača. Kritika ob tej

prireditvi pa je seveda tudi problem za sebe. Pripomnili bi samo to, da je zelo lahko razbijati, a zelo težko nekaj ustvarjati.

Podobnih stvari bi našli še več. V bodoče bo treba take probleme reševati bolj kompleksno in ob sodelovanju vseh odgovornih.

Važen problem je tudi članstvo v društvih, saj je število 643 za našo občino več kot skromno. Ljudje neradi sodelujejo, saj imajo od tega sodelovanja bore malo. Vsakdo, ki je zmožen sodelovanja, se tega otepa z motivacijo, da nima časa in podobno. To je tudi razumljivo, da ljudje raje delajo tam, kjer imajo kakšne materialne koristi in si na ta način izboljšajo standard. Če čutijo potrebo po kulturni zabavi, pa jo tudi lahko najdejo ob radijskem sprejemniku, televizorju, v kinu itd. Ko se bodo zboljšali materialni pogoji in bomo imeli dobre strokovnjake, bodo ljudje prav gotovo raje in bolj množično sodelovali.

Zelo pereče je tudi vprašanje naših domov, ki propadajo. Predvsem krajevne skupnosti bodo morale voditi računa o tem.

Našteli smo nekaj najvažnejših problemov, s katerimi se borimo in jih skušamo rešiti. Kljub vsem tem problemom pa se stanje vendarle zboljšuje in se bo z dvigom življenjskega standarda še izboljšalo. Prepričani smo, da bo vsako leto boljše in da bo naš delovni človek le prišel do kvalitetne kulturne zabave posebno še, če bo Občinska skupščina kazala tudi nadalje toliko razumevanja, kot ga je pokazala v letošnjem letu.

Svet Svobod in prosvetnih društev
občine Domžale

Predsednik ČSSR Antonin Novotny s soprogo in spremstvom se je dne 24. septembra na poti v Ihan, kjer si je ogledal farmo bekonov, peljal tudi skozi Domžale. Solska mladina in številni občani so ga pred spomenikom na glavnem trgu pri srčno pozdravili, predstavniki občinske skupščine pa so ga pričakali na farmi v Ihanu in mu izročili spominska darila.

Aktiv ZB LIP Radomlje se je na »Dan borca« udeležil proslave in odkritja spomenika žrtvam fašizma v Zireh, popoldne pa so si člani ogledali »partijsko šolo v Cerknem in bolnico »Franjo«.

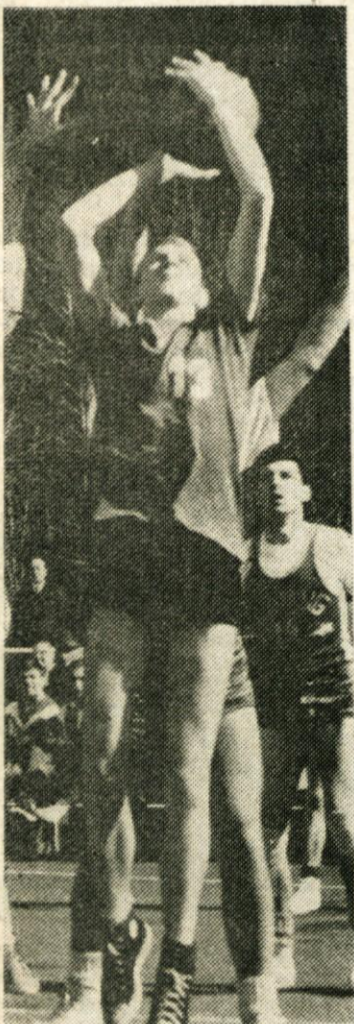
Mengeška »Svoboda« je za letošnji občinski praznik priredila v letnem gledališču Finžgarjevo igro »Pod svobodnim soncem«, ki je v vsakem oziru odlično uspela. O njej bomo še poročali.

Pet minut z D. Hočevarjem

Nedvomno je eden najuspešnejših in tudi najpopularnejših športnikov v zadnjih letih v naši občini član petorke košarkaške vrste Domžal — Dar-ko Hočevar.

Ta, komaj 20-letni igralec je z vstrajnim treningom dosegel tisto, o čemer sanjajo mladi jugoslovanski košarkarji, sodelovanje v izbrani jugoslovanski dvanaestorici.

Moral sem pogledati precej navzgor (visok je 197 cm), ko sem ga vprašal:

1. Kdaj si pričel igrati košarko?

»Leta 1960 sem se prvič seznanil pod koši pri KK Domžale potem pa sem najprej igral v mladinski vrsti, nato pa postal stalni član prve petorke članskega moštva«.

2. Letos si se prvič uvrstil v jugoslovansko mladinsko reprezentanco!

»Zelo sem bil vesel in presenečen ob enem, ko so me najprej izbrali v slovensko reprezentanco, ki je igrala v Slavonskem Brodu na državnem prvenstvu, kmalu za tem pa so mi povedali, da bom sodeloval na pripravah jugoslovanske mladinske reprezentance v Košutnjaku«.

3. Katere mlade košarkarje bi uvrstil med pet najboljših v Jugoslaviji?

Pionirji - republiški prvaki

Košarkarska letna sezona je za nami. Z nastopi naših košarkarjev smo lahko zadovoljni.

Najbolj so nas razveselili najmlajši. Pionirji so ponovili uspeh svojih predhodnikov in tako je prišel najvišji naslov — prvaki Slovenije — že drugič v naš kraj. Pod vodstvom trenerja Zule Petra so uspeli najprej premagati vse ekipe v ljubljanskem okraju. Tako so dosegli pravico sodelovanja na republiškem prvenstvu v Ljubljani. Na finalnem turnirju so premagali vse svoje nasprotnike in dosegli tele rezultate:

Domžale : Triglav 50 : 45
Domžale : Slovan 35 : 31
Domžale : Maribor 36 : 31

Za osvojeni pokal in naslov sta jim čestitala tudi predsednik občinske skupščine tovariš Pogačnik in predsednik Sveta za tel. kulturo tov. Zevnik in jima podarila za uspeh garnituro trenerk.

Mladinci so imeli mnogo težjo nalogo od pionirjev. Z nekoliko več športne sreče pri žrebu in tekmovalju bi bili lahko na republiškem prvenstvu tretji in ne peti. V okrajnem merilu pa jim ne bi ob večji resnosti ušlo drugo mesto. Košarkarskemu klubu priporočamo, da v bodoče posveti mnogo več pozornosti prav mladincem.

Nikakor ne moremo biti zadovoljni z žensko košarko. Dekleta so sodelovala na turnirjih začetnic in pokazale, da je v Domžalah kader, ki pa zahteva več pozornosti in sistematičnega dela. Upajmo, da bomo v prihodnji sezoni kaj več slišali tudi o ženski košarki.

O tekmovalju članov pa bomo poročali v prihodnji številki.

Letošnje tekmovalje, »Telesno kulturo pionirjem in mladinci«, pomeni lep uspeh nekaterih društev naše občine ne le v okrajnem, temveč celo v republiškem merilu.

Republiško in okrajno značko je prejel Košarkarski klub Domžale. To priznanje so dobili košarkarji za dosegene rezultate v tekmovalju:

pionirji okrajni in republiški prvaki.

mladinci tretji v okraju in peti v republiki.

V namenu, da bi zajeli v svoje vrste čimveč mladine, so organizirali šolo košarke. Neka-

»Moja prva petorka bi bila: Bračun — Radnički Slavonski Brod, Pavlović — Partizan Beograd, Brenk — Olimpija, Popović in Logar — Slovan«.

4. Najljubša zabava — poleg košarke?

»Knjige, kino«.

5. Košarkarski načrti?

»Morda bom igral v novi sezoni pri ljubljanski Olimpiji, sicer pa želim, da bi se v prihodnje naša domača ekipa potegovala za prvo mesto v slovenski košarkarski ligi«.

terim krajevnim organizacijam in šolam je podaril klub deske in obroče ter tako nudil osnovne materialne pogoje za razvoj košarkarskega športa.

2. TVD Partizan — Domžale
Tretji nagrajenec je bilo leta 1962 ustanovljeno prvo šolsko športno društvo v naši občini — »Usnjare«.

Rezultat sodelovanja uprave in dijakov je, da preko 100 dijakov goji šport v 7 sekcijah:

Košarkarji-pionirji — najboljši v republiki!

ŠPORTNE MINIATURE

PRIZNANJA, PLAKETE, NAGRADE

Okrajna zveza za telesno kulturo je pred kratkim priredila sprejem za najboljše športne in telesnovzgojne aktivne v okraju Ljubljana. Košarkarski klub Domžale je poleg priznanja prejel denarno nagrado v znesku 100.000 din za uspešno delo in osvojeno mesto republiškega prvaka med pionirji. TVD Partizan Domžale je dobil najvišjo oceno in priznanje za uspešno delo s pionirji in mladino ter je nagrajen z 80.000 din.

Ni dolgo tega, ko so športni delavci na izvoljenem občinskem svetu ocenjevali delo partizanskih društev v občini in uvrstili TVD Partizan Domžale na peto mesto. Stari pregovor: »bolje u selu prvi ...« tu ne velja.

ZGODBA

O BUTALCIH (primer)

Na ožjem področju občine Domžale je registriranih pet nogometnih klubov, ki tekmujejo v treh ligah z devetimi moštvi. Znatno večja mesta imajo samo po enega predstavnika v nogometu, glavno mesto Slovenije ima 6 registriranih klubov, Maribor le 5, Celje pa 2.

Ni čudno, če ta nogometna gostota negativno vpliva na dosegene rezultate v jesenski prvenstveni sezoni. Morda se bodo tudi Domžalčanom zjasnila vremena v dobi kooperacij in integracij, ali pa bodo naši statističarji zaznamovali poleg

nogomet, odbojka, košarka, rokomet, strelstvo, namizni tenis in šah.

Redno organizirajo mednarodna tekmovanja. Tradicionalna pa so postala medšolska srečanja: s tehnično šolo Videm Krško, gimnazijo Crnomelj in vojaško šolo PTT — St. Vid. Sodelujejo aktivno tudi na usnjarskih in občinskih tekmovanjih.

Vsem pohvaljenim tudi mi čestitamo in želimo, da bi jim bil doseženi rezultat spodbuda za nadaljnje delo.

avtomobilskega rekorda Domžal še rekord v nogometni gostoti jugoslovanskih mest, pa čeprav nas bodo drugi imeli za Butalce...

SPECIFIKACIJA

NK Domžale ni uspešno startal v slovenski conski ligi. Igralci imajo več smisla za pokalno tekmovalje. Na pokalni tekmi z NK Olimpijo (1:7) v Ljubljani so prejeli prehodni pokal NPL za osvojeno mesto prvaka v letu 1964.

Ob proslavi 60-letnice obstoja tovarne Stol so domžalski nogometiški premagali moštvo Induplati z 2:0 in moštvo leaderja conske lige NK Kamnik z 2:0. Tradiciji se niso izneverili...

SKRB ZA PIONIRJE NOGOMETASE

Na občinskem prvenstvu v nogometu za pionirje je nastopilo šest moštev. Najboljše pionirje imajo Mengšani, pa tudi ostale ekipe, predvsem iz Moravčev. Pričakovati je bilo, da bodo društvene uprave posvetile vso skrb vzgoji nogometnega naraščanja; začetek je to obetal.

Na prvenstvu pionirjev, katererega je razpisala nogometna podzveza Ljubljana, iz naše občine tekmujejo samo pionirji iz Domžal, ostali bodo pač morali počakati do proslave občinskega praznika 1965...